

Η ΕΕ απαγόρευσε ένα επικίνδυνο εντομοκτόνο

Автор(и): Растителна защита
Дата: 06.03.2020 Брой: 3/2020

Το εντομοκτόνο χλωρπυριφός πλέον θεωρείται ιδιαίτερα τοξικό. Υποτίθεται ότι βλάπτει τον εγκέφαλο και τα νεύρα των ανθρώπινων και ζωικών εμβρύων. Παρόλα αυτά, για πολλά χρόνια χρησιμοποιήθηκε ευρέως στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας των εσπεριδοειδών. Η χημική ουσία είχε λάβει διαδοχικά άδειες χρήσης εντός της επικράτειας της Ένωσης, παρά την έντονη κριτική. Τον Ιανουάριο του 2020 η προηγούμενη έγκρισή της έληξε και, επίσημα από τις 10.01.2020, η χρήση του χλωρπυριφός και του χλωρπυριφός-μεθύλιο έχει απαγορευτεί στην ευρωπαϊκή αγορά.

Η στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Τραπέζι» και η μείωση της χρήσης χημικών φυτοφαρμάκων

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ψήφισε να μην ανανεώσει την άδεια χρήσης του χλωρπυριφός μετά τη λήξη της τρέχουσας έγκρισής του, που ισχύει μέχρι τις αρχές Ιανουαρίου 2020. Με αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή υιοθέτησε την αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφάλειας Τροφίμων (EFSA), η οποία παρουσίασε την έκθεσή της για αυτό το εντομοκτόνο στις αρχές Ιουλίου 2019. Οι ανησυχίες της EFSA είναι ότι το χλωρπυριφός μπορεί να οδηγήσει σε γενετοξικά και νευρολογικά αποτελέσματα κατά την ανάπτυξη του ανθρώπινου εμβρύου και, γενικά, μπορεί να είναι επιβλαβές για την ανθρώπινη υγεία.

Η Επίτροπος Υγείας και Ασφάλειας Τροφίμων της ΕΕ, Στέλλα Κυριακίδου, τόνισε στην τακτική συνεδρίαση της Επιτροπής: «Η προστασία των πολιτών από επικίνδυνες χημικές ουσίες είναι μία από τις προτεραιότητες της θητείας μου και της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η Επιτροπή δεν θα διστάσει να απαγορεύσει φυτοφάρμακα που έχει αποδειχθεί ότι έχουν επιβλαβείς επιπτώσεις στην υγεία. Καλώ τώρα τα Κράτη Μέλη να αποσύρουν από τις εθνικές αγορές τους προϊόντα που περιέχουν αυτές τις δύο ουσίες.»

Ως μέρος της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, στο πρώτο εξάμηνο του 2020 η Επιτροπή θα παρουσιάσει τη στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Τραπέζι», ένας από τους στόχους της οποίας είναι η σημαντική μείωση της εξάρτησης από, των κινδύνων από και της χρήσης χημικών φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων και αντιβιοτικών.

Προϊόντα που περιέχουν χλωρπυριφός χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο των αφίδων, της μεσογειακής μύγας των φρούτων και άλλων εντόμων. Εφαρμόζονται επίσης ευρέως στην καλλιέργεια φρούτων, λαχανικών και δημητριακών, καθώς και στην αμπελοργία και τη δασοκομία. Προϊόντα που περιέχουν χλωρπυριφός διανέμονται συνολικά σε 20 ευρωπαϊκές χώρες. Στη Νότια Ευρώπη ένα μεγάλο μέρος της παραγωγής εσπεριδοειδών επεξεργάζεται επίσης με αυτό το εντομοκτόνο. Σημαντικό ποσοστό προϊόντων στην ΕΕ με αποδεδειγμένη παρουσία χλωρπυριφός είναι εισαγόμενα αγαθά.

Σε ορισμένες χώρες της ΕΕ, το επικίνδυνο εντομοκτόνο είχε απαγορευτεί ακόμη και πριν από τη συζήτηση για τη συνέχιση της χρήσης του. Στη Γερμανία, για παράδειγμα, το χλωρπυριφός έχει απαγορευτεί από το 2009, αλλά πολλά μολυσμένα τρόφιμα εισέρχονται στην αγορά μέσω των εισαγωγών. Σύμφωνα με έκθεση της «Süddeutsche Zeitung», το 2017 κάθε τρίτο εισαγόμενο γκρέιπφρουτ και πορτοκάλι και κάθε τέταρτο μανταρίνι ήταν μολυσμένα με υπολείμματα του εντομοκτόνου. Ίχνη χλωρπυριφός βρέθηκαν επίσης σε κάθε πέμπτο δείγμα εισαγόμενων πιπεριών.

Πόσο τοξικό είναι το χλωρπυριφός;

Η ενεργή ουσία χλωρπυριφός έχει εγκριθεί στην ΕΕ από το 2006, και από τότε η άδεια έχει παραταθεί αρκετές φορές. Οι κίνδυνοι είναι γνωστοί εδώ και πολύ καιρό: στα μέσα της δεκαετίας του 2000 οι επιστήμονες διαπίστωσαν, σε δύο διαδοχικές μακροπρόθεσμες μελέτες, ότι ακόμη και μικρές ποσότητες χλωρπυριφός έχουν αρνητική επίδραση στην ανάπτυξη των εμβρύων.

Τα παιδιά γυναικών που έρχονται σε επαφή με χλωρπυριφός κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους έχουν αργότερα λιγότερο έντονες αντανακλαστικές κινήσεις, υψηλότερο κίνδυνο για σύνδρομο ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας και άλλες αναπτυξιακές διαταραχές. Αρκετές επόμενες μελέτες υποστηρίζουν την αρχική έρευνα. Ως απάντηση, η χρήση του χλωρπυριφός σε εσωτερικούς χώρους – για παράδειγμα σε δολώματα ή εντομοαπωθητικά σπρέι – απαγορεύτηκε, κάτι που είχε και θετική επίδραση σύμφωνα με τις μελέτες. Ωστόσο, η Αμερικανική Υπηρεσία Προστασίας Περιβάλλοντος (EPA) απέρριψε μια απαγόρευση στη γεωργία το καλοκαίρι. Είναι πιθανό να επανεξετάσει την απόφασή της στο τέλος του 2020.

Δεδομένων των γνωστών κινδύνων, το χλωρπυριφός δεν θα έπρεπε να είχε εγκριθεί ως εντομοκτόνο στην ΕΕ, αλλά για πολλά χρόνια αποτελούσε βασικό μέρος του χαρτοφυλακίου εταιρειών που ασχολούνται με προϊόντα προστασίας φυτών, όπως ανέφερε τον Δεκέμβριο ο Bayerische Rundfunk (BR) και η εφημερίδα «taz». Σύμφωνα με τις αναφορές, που αντικατοπτρίζουν μελέτες για τους κινδύνους της χημικής ουσίας, δεν λήφθηκαν υπόψη όλα τα δεδομένα κατά τη διαδικασία, αλλά μόνο τα συμπεράσματα αναφορών που συνήθως χρηματοδοτούνται από τη βιομηχανία.

Έτσι, σε μια ζωική μελέτη που διεξήχθη ήδη από το 1998 διαπιστώθηκε ότι οι εγκέφαλοι των νεαρών αρουραίων είναι μικρότεροι από αυτούς των γονέων τους και έχουν ορισμένες αναπτυξιακές διαταραχές όταν τα ενήλικα ζώα έχουν φάει προϊόντα που περιέχουν χλωρπυριφός.

Διαδικασία απόσυρσης από την αγορά

Αμέσως μετά την έναρξη ισχύος της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την απαγόρευση της χρήσης του χλωρπυριφός και του χλωρπυριφός-μεθύλιο, όλα τα Κράτη Μέλη της ΕΕ υποχρεούνται να αποσύρουν την έγκρισή τους για τις δύο χημικές ουσίες.

Στη συνέχεια, μπορούν να χορηγήσουν μια μεταβατική περίοδο έως και τριών μηνών για χρήση, αποθήκευση ή διάθεση.